

MARATHI / MARATHI / MARATHI A1

Standard Level / Niveau Moyen (Option Moyenne) / Nivel Medio

Thursday 13 May 1999 (afternoon)/Jeudi 13 mai 1999 (après-midi)/Jueves 13 de mayo de 1999 (tarde)

Paper / Épreuve / Prueba 1

3h

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

Do NOT open this examination paper until instructed to do so.

This paper consists of two sections, Section A and Section B.

Answer BOTH Section A AND Section B.

Section A: Write a commentary on ONE passage. Include in your commentary answers to ALL the questions set.

Section B: Answer ONE essay question. Refer mainly to works studied in Part 3 (Groups of Works); references to other works are permissible but must not form the main body of your answer.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

NE PAS OUVRIR cette épreuve avant d'y être autorisé.

Cette épreuve comporte deux sections, la Section A et la Section B.

Répondre ET à la Section A ET à la Section B.

Section A: Écrire un commentaire sur UN passage. Votre commentaire doit traiter TOUTES les questions posées.

Section B: Traiter UN sujet de composition. Se référer principalement aux œuvres étudiées dans la troisième partie (Groupes d'œuvres); les références à d'autres œuvres sont permises mais ne doivent pas constituer l'essentiel de la réponse.

INSTRUCCIONES PARA LOS CANDIDATOS

NO ABRA esta prueba hasta que se lo autoricen.

En esta prueba hay dos secciones: la Sección A y la Sección B.

Conteste las dos secciones, A y B.

Sección A: Escriba un comentario sobre UNO de los fragmentos. Debe incluir en su comentario respuestas a TODAS las preguntas de orientación.

Sección B: Elija UN tema de redacción. Su respuesta debe centrarse principalmente en las obras estudiadas para la Parte 3 (Grupos de obras); se permiten referencias a otras obras siempre que no formen la parte principal de la respuesta.

विभाग "अ"

पुढे दोन उतारे दिलेले आहेत. त्यापैकी एका उतान्याचे रसग्रहण करा.

१ (अ)

- कोवळ्या भेंड्या चवीला गोडसर लागायच्या. कोबीचा आतला गाम्यातला भाग शीतळ रसानं भरलेला वाटायचा. फलोंवरची शुभ्र फुलं चांदण्याचा रवा काढून तयार केलीत देवानं, असं मनात यायचं. गाजरांचे चिमुकले सुळके खाताना आनंद वाटायचा. आंबट चुक्याची पानं तोंड वाकडं करत मटकवताना मजा यायची. परसात वाढलेली कोथिंबीर उपटून तिचा कोवळ्या वासाचा हिरवा रस मुखात उतरवताना
- 5 दुसरं काही सुचायचं नाही. गुड्याएवळ्या झाडावरली, हिरवा कच्चा मिरचीचा स्वाद असलेली पण अजून तिखटपणा न आलेली मिरची दातांखाली घालताना "हाः" असं नकळत तोंडातून बाहेर पडायचं. मक्याची कणसं, ओला भुईमूग, रताळी, काकड्या, पेरू फोडताना फार आनंद वाटायचा. खाताना छान वाटायचं.
- माझ्या या मुलखावेगळ्या खाण्यानं माई मला "काय बकरीसारखं चरत राहतीस? आजारी पडशील
- 10 अशानं" असं म्हणायची. 'पोट दुखतंय म्हणालीस तर बघ!' अशा धमक्याही मिळायच्या. पण मी बघायची नाही. लाल भोपळा, गव्हा-जोधळ्यांच्या लोंब्यादेखील कच्च्या खायला आवडत. लसणाच्या पाकळ्या, आल्याचा तुकडा, कढीलिंबाची कोवळी पानं, असलंसुद्धा मला कच्चं खायला आवडे. आमच्या शेजारच्या कुटुंबातल्या नमूताईनी, मी मक्याचं कोवळं कच्चं कणीस दातलत बाहेर निघाले होते, ते बघितलं. मग त्या एकदम कुणाला तरी म्हणाल्याचं ऐकायला आलं, "निघाली बघ बकरी चरत
- 15 काहीतरी." मला उद्वेशूनच होतं ते. माईनं बकरी म्हणणं वेगळं आणि नमूताईनी म्हणणं वेगळं... मला काय आवडलं नाही... मी माईला सांगितलं कधीतरी ते; तर माईलासुद्धा चांगलाच राग आलेला... "आमच्या मुलीला आम्ही काहीही म्हणू... नमूताईला काय करायचंय?" असं तिचं. बाहेरच्या अंगणात रोज दुपारी एक काळीशार बकरी येऊन बसायची. तिच्या अंगावरून हात फिरवला, तरी ती जागची किंचितही हलायची नाही. तिच्या अंगावरची काळी रेशमी लव तलम स्पर्शाची.
- 20 आठवणीतल्या गारव्यासारखी. हात फिरवत असताना मधूनच तिच्या पाठीवर, मानेवर गाल घासावेसे वाटत. ती मानेची थोडी थरथर करी आणि आपल्या पाणीदार डोळ्यांनी बघत स्वस्थ बसून राही. माई रागवे.
- "कशी ती गरीब गायीसारखी बसलीय. का छळतीस तिला?"
- "पण इतकी का ती गरीब?" मी विचारी.
- 25 माई सांगायची, "गांधीजींच्या शेळीची कुणीतरी नातलग दिसतेय. कशी शांत बसलीय बघ." काहीबाही कच्चं खात असले तरी माई आपल्याला 'बकरी' म्हणते, 'शेळी' म्हणत नाही. "कसं शेळीसारखं गरीब आहे माझं लेकरू!" असं कुणा बाईशी बोलताना माझ्याविषयी माईनं म्हणताना मी ऐकलं होतं. त्यामुळं मला वाटायचं, माईला खरंच मला कोणतं विशेषण लावायचं आहे? शेळी की बकरी? बहुधा बकरीलाच शेळी म्हणत असावेत. पण 'बकरी' शब्दातला कुरकुरीतपणा मला आवडायचा,
- 30 तर 'शेळी' शब्दात कसलासा पातळपणा जाणवायचा.
- आजूबाजूला किती तरी वेगळ्या वेगळ्या रंगांच्या बकऱ्या माझ्या ओळखीच्या होत्या. आमच्या रस्त्याजवळच्या अंगणातल्या बाभळीला तर नेहमीच दोघीतिघी झटत असताना दिसत. बाभळीच्या बुंध्यावर आपले छोटेसे पंजे रोवून त्या उंच उडी मारायचा प्रयत्न करायच्या, त्या वेळी त्यांचे कान मागे लोंबत हालत आणि कुंच्यासारख्या लुटलुटीत शपट्यांची मजेदार हालचाल होत राही. लहानग्या पोरींनी
- 35 गोळ्या-चॉकलेटांसाठी लाडीगोडी लावावी, तसं मला बकऱ्यांचं बाभळीशी चाललेलं वागणं वाटे.

- वासंती मुझुमदार "अजून बकरी" ('मौज' दिवाळी ९९)

- विविध वनस्पतींबद्दलचे तपशील लेखिकेने सुरुवातीच्या परिच्छेदात कशासाठी उपयोगात आणले आहेत?
- बकन्यांबद्दल निवेदिकेच्या मनातले भाव कोणत्या प्रकारचे आहेत? ते कसे व्यक्त झाले आहेत?
- या उतान्याच्या लेखनशैलीचे विशेष स्पष्ट करा.
- या उतान्यातील अनुभवांचे वेगळेपण काय? कोणकोणत्या घटकांमधून ते व्यक्त होते?
- हा उतारा वाचून लेखिकेविषयी काय प्रतिक्रिया निर्माण होते?

१ ब)

न्हालेल्या जणुं गर्भवतीच्या
सोज्वळ मोहकतेने बंदर
मुंबापुरिचें उजळित येई
माघामधली प्रभात सुंदर.
5 सचेतनांचा हुरूप शीतल;
अचेतनांचा वास कोवळा;
हवेंत जाती मिसळुनि दोन्ही.
पितात सारे गोड हिवाळा !

डोकीं अल्गद घरें उचलती
10 काळोखाच्या उशीवरुनी;
पिवळे हंडे भरुन गवळी
कावड नेती, मान मोडुनी;
नितळ न्यहारिस हिरवीं झाडें
काळा वायू हळूच घेती;
15 संथ बिलंदर लाटांमधुनी
सागर-पक्षी सूर्य वेचती;
गंजदार, पांढऱ्या नि काळ्या
मिरवित रंगा अन् नारिंगी,
20 धक्क्यावरच्या अजून बोटी
साखरझोपेमध्ये फिरंगी;
कुठे धुराचा जळका परिमल,
गरम चहाचा पत्ती गंध;
कुठे डांबरी रस्त्यावरच्या
भुऱ्या शांततेचा निशिगंध;
25 ह्या सृष्टीच्या निवांत पोटीं
परंतु लपली सैरावैरा,
अजस्र धांदल, क्षणांत देइल
जिवंततेचें अर्ध्य भास्करा.
थांब ! जरासा वेळ तोंवरी -
30 अचेतनांचा वास कोवळा;
सचेतनांचा हुरूप शीतल.
उरे घोटभर गोड हिवाळा !

- बा. सी. मर्डेकर, "मर्डेकरांची कविता", क्र. ५८, पृ. ६६

- या कवितेतून प्रगट होणाऱ्या निसर्ग चित्राचे वेगळेपण काय?
- कोणत्या प्रतिमांमधून हा वेगळेपणा स्पष्ट होतो?
- शहरी जीवांची हिवाळ्यासंबंधीची प्रतिक्रिया या कवितेतून कशी व्यक्त झाली आहे?
- या कवितेला निसर्गकविता म्हणता येईल काय?

विभाग 'ब'

पुढीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर निबंध लिहा. तुमचे उत्तर तुम्ही अभ्यासलेल्या अभ्यासक्रमाच्या भाग ३ मधील किमान दोन पुस्तकांवर आधारलेले असावे. इतर साहित्यकृतींचे संदर्भ देण्यास हरकत नसली, तरी तो तुमच्या उत्तराचा मुख्य भाग नसावा.

२. वातावरणनिर्मिती किंवा दैव यापैकी एका घटकाच्या, तुम्ही अभ्यासलेल्या साहित्यकृतींमधील उपयोगाबद्दल तुलनात्मक विवेचन करा.
३. तुम्ही अभ्यासलेल्या साहित्यकृतींमधील व्यक्तिरेखांच्या वर्तनामागील प्रेम किंवा द्वेष या प्रेरणेबाबत विवेचन करा. त्यांचे वागणे या भावनेने कसे, कोणकोणत्या प्रकारांनी प्रभावित झालेले दिसते?
४. तांत्रिक प्रगती किंवा आधुनिक जीवनपद्धती यापैकी एकाबद्दलच्या, तुम्ही अभ्यासलेल्या साहित्यकृतींच्या लेखकांच्या दृष्टिकोणाबद्दल तौलनिक विवेचन करा. हा दृष्टिकोन साहित्यकृतीमधून कशा प्रकारे व्यक्त झालेला दिसतो?
५. "साहित्यातील व्यक्तिरेखा समर्थ असू शकतात वा दुर्बल, आदरणीय वा न आवडण्याजोग्या, पण त्या विश्वसनीय मात्र असाव्याच लागतात." व्यक्तिरेखा कशामुळे विश्वसनीय बनतात? तुम्ही अभ्यासलेल्या साहित्यकृतींच्या आधारे स्पष्ट करा.
६. वाचकांच्या समाधानासाठी साहित्यकृती 'सुखान्त' असणे आवश्यक आहे काय? तुम्ही वाचलेल्या दोन वा अधिक साहित्यकृतींच्या आधारे स्पष्ट करा.